

KLEIN GRUT

De recente Nederlandse zoogdierfauna bestaat uit ongeveer 65 soorten, even afgezien van de mariene soorten, dus de robben (Pinnipedia) en de walvissen (Cetacea). Van deze terrestrische soorten behoren er vijf tot de Artiodactyla (inclusief de exoten damhert en moeflon); de soorten die de laatste tijd in onze natuurgebieden zijn uitgezet als wandelende grasmaaiers zijn hierbij dan nog niet meegeteld. Verder zijn er acht insecteneters, negentien vleermuizen, twintig knaagdieren en twee haasachtigen. En tien roofdieren, waarvan de vos de grootste is en de wezel de kleinste. Onze 'big five' zijn edelhert, damhert, ree, wild zwijn en vos (de moeflon is wat mij betreft een echt *Fremdkörper* zoals ook de Schotse hooglander en het konikpaard dat zijn).

Van de circa 65 soorten zijn er met een beetje goede wil dus zo'n vijf 'groot zoogdier' te noemen. Al de rest, van bever tot wezel, valt onder de categorie 'klein grut'. Als je een beschrijving zou willen geven van wat er in Nederland aan zoogdieren rondloopt, moet je beginnen bij de muizen, de vleders en de insecteneters. En vergeet al die kleine rovertjes niet. Pas helemaal aan het eind kom je bij wat grote dieren uit, als het kersje op de appelmoes.

Een en ander staat in schril contrast met wat wij als gemiddelde WPZ-ers verzamelen. En ook met het algemene beeld dat wij, en in nog sterkere mate het grote publiek, hebben (respectievelijk heeft) van de Pleistocene zoogdieren. Let maar op: het gaat om mammoeten en wolharige neushoorns, om Ierse reuzenherten en muskusossen, oerossen en Przewalski-achtige paarden, om grottenleeuwen en sabeltandtijgers. De Pleistocene zoogdierfauna lijkt een complete santenkraam aan grote en harige beesten. Woeste hoeven, grote hoorns en slagstanden, dikke vachten en dampende lijven in de winterlucht.

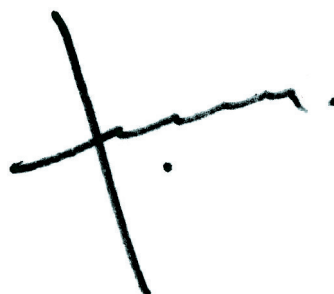
Hetzelfde geldt overigens voor het Mesozoïcum: *Tyrannosaurus* en *Triceratops*, *Diplodocus* en *Edmontosaurus*

op het land, Mosasaurussen en Plesiosaurussen maakten de zee onveilig, en in de lucht zweefden kleine vliegtuigjes met namen als *Quetzalcoatlus*. Ook het Mesozoïcum kende in de volkse perceptie een fauna van grote en woeste beesten. En zelfs de moderne toerist die naar Afrika gaat is alleen maar tevreden als hij of zij daar de 'big five' heeft gezien: olifant, neushoorn, nijlpaard, leeuw en (wat is de vijfde?) zebra, gnoe of giraffe. Groot moet het zijn, goed observeerbaar met verrekijker en telelens, liefst vanuit de stoelen van een Landrover met chauffeur. Maar een olifantsspitsmuisje of een goudmol? Een muride of een *Crocidura*'tje? Welnee, daar gaan we niet voor naar Afrika.

Op die manier krijgen we niet alleen een verwrongen beeld van het Afrikaanse ecosysteem, maar ook onze blik op het fossiele verleden wordt vertroebeld door al die enorme beesten die door het denkbeeldige beeld slenteren. Ze ontnemen ons het zicht op de werkelijk belangrijke dieren: het kleine grut. In ons eigen land, en dan vooral in onze eigen WPZ, wordt ijverig verzameld, maar het overgrote deel van de verzamelaars verzamelt materiaal dat zonder pincet van het strand kan worden geraapt, dat zonder leesbril kan worden gedetermineerd en dat niet hoeft te worden opgeborgen

in kleine glazen buisjes die zorgvuldig met een watje worden afgesloten om te voorkomen dat het object kwijtraakt. Dat is jammer. Het is niet alleen jammer omdat er zo vreselijk veel mooie piepkleine fossielen zijn, maar vooral omdat het ons een verkeerd beeld dreigt te geven van de ecosystemen van vroeger. Verreweg de meeste zoogdieren zijn klein. Terwijl een bepaald gebied een aantal van - zeg - honderd grote herbivoren kan herbergen, kunnen er tienduizenden muizen, woelmuisen, spitsmuizen, mollen en ander klein grut leven. Daar gaat het om, en die herten en neushoorns zijn slechts stoffering van het landschap.

Kortom: koop een pincet en een loepje en verzamel eens een fossiele muis!

AUTEUR
JELLE REUMER